

Құрметті әріптестер, қадірлі студенттер!

Сіздерді 1 қыркүйек – Білім күні мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Өркениеттің көшінен қалмау үшін білім сапасын арттырып, Қазақстанның дамыған елдердің қатарына кіру жөніндегі стратегиялық мақсатына жету үшін ұстаздардың атқарып жатқан еңбегі зор.

«Ұлттың ұлағаты – мәдениетте, мәдениеттің ұлағаты – оқу мен өдебиетте», - деген болатын ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлы. Мемлекеттің идеологиясы, қоғамның дәстүрі мен құндылықтары, адамзаттың асыл қасиеттері, ғылым мен өнердің мұралары ұстаздар арқылы ұрпақтан-ұрпаққа жол тартады. Мемлекеттің ертеңгі болмысы – ұстаздың бүгінгі төлімінде. Тың ізденісті талап етіп отырған қазақстандық білім беру жүйесінде алар асуларыңыз көп болсын дегім келеді.

Биылғы оқу жылында қара шаңырақтың есігін ашқалы отырған 1-курс студенттеріне оқу Альма-матеріне қош келдіңіздер, білім теңізінде еркін тозулеріңізге барлық жағдай жасалған, ендеше, сөт-сапар деймін!

Құрметті ұстаздар! Сіздердің білікті мамандар даярлаудағы еңбектеріңізге тың ізденістер, дендеріңізге саулық тілеймін! Білім мерекесі құтты болсын!

Құрметпен, М. Өтемисов атындағы
Батыс Қазақстан мемлекеттік
университетінің ректоры,

Батыс Қазақстан облыстық мәслихатының депутаты
А.С. ИМАНҒАЛИЕВ

Репортаж

В добрый путь!

... Отмечаемый в этом году 85-летний юбилей Западно-Казакштанского государственного университета имени Махамбета Утемисова придал особую торжественность линейке, посвященной началу нового учебного года.

Задолго до его начала у входа в главный корпус начали собираться юноши и девушки, совсем недавно бывшие абитуриентами. Оно и понятно - сегодня у них один из самых запоминающихся дней в жизни. Свои места занимают почетные гости-ветераны вуза разных лет. Что ни имя-живая легенда университета - студенты тридцатых и сороковых годов, люди, уходившие на фронт прямо со студенческой скамьи, известные ученые, педагоги, организаторы народного образования.

Звучат фанфары. Ведущие приветствуют собравшихся, а их немало-студенты, их родители, представители общественных организаций.

Краткий экскурс в историю вуза сопровождается песенными и танцевальными номерами студентов, среди которых немало лауреатов республиканских, областных и городских конкурсов и фестивалей.

В своем приветственном слове ректор университета, доктор педагогических наук, профессор Асхат Иманғалиев с гордостью отметил, что среди 1500 студентов, впервые в этом году переступивших порог нашего учебного заведения – казахстанская спортсменка, призер летних олимпийских игр 2016г., бронзовый призер чемпионата мира и серебряный призер чемпионата Азии, борец вольного стиля – Екатерина Ларионова. «Я рада, что стала студенткой в знаменательный для университета год и постараюсь продолжить славную историю ведущего вуза западного региона», - поделилась и сама Екатерина.

О том, что в далеком 1932 году с целью подготовки учительских кадров для западного региона Казахстана был открыт Уральский педагогический институт (УПИ), ныне ЗКГУ и что за 85 лет вузом выпущено более 70 тысяч специалистов, поведал 94-х летний ветеран войны, ученый-краевед, профессор университета Павел Романович Букаткин. Авторитету и престижу Западно-Казакштанского государственного университета в сегодняшние дни посвятили свои выступления ветеран Великой Отечественной войны Халам Жумашевич Суюншалиев и

директор Института Полиязычия ЗКГУ – топ менеджер из Южной Кореи, доктор Чжон Хюн Ли.

Сегодня трудно представить ЗКГУ без консолидации с ведущими вузами зарубежья. Более 40 преподавателей прошли переподготовку для преподавания предметов на английском языке, по 51 специальности осуществляется трехязычное обучение. Более тридцати преподавателей ЗКГУ в данный момент обучаются за рубежом по программе доктор РНД, около 100 преподавателей университета в прошедшем учебном году прошли повышение квалификации в вузах Казахстана, России, в «Национальном Центре повышения квалификации «Өрлеу», а также в Центрах непрерывного образования.

Западно-Казакштанский государственный университет накануне своего большого юбилея развивается и продолжает добиваться новых высот, внедряет новые, передовые технологии, совершенствует образовательный процесс, создает новые лаборатории и центры, которые, безусловно помогут студентам и преподавателям лучше проявить себя в рамках реализации Программы модернизации общественного сознания Президента страны, в деле подготовки высококвалифицированных специалистов 21 века.

На линейке отмечено активное участие сотрудников и студентов вуза в культурных мероприятиях и волонтерском обеспечении международной выставки «ЭКСПО-2017», что также заметно повышает имидж учебного заведения.

Выпускница вуза, поэт-импровизатор, лауреат многочисленных Республиканских и международных айтысов, обладатель «Золотой домбры» старший преподаватель филологического факультета Жансая Галымжановна Мусина посвятила открытию учебного года новые зажигательные строки своего литературного и музыкального послания.

Линейка завершается. Первокурсники спешат в аудитории, наиболее любопытные сразу идут в Музей университета, многие фотографируются вместе с родителями и родственниками на ступеньках прославленного вуза.

Новый, юбилейный учебный год стартовал. 85 лет-возраст мудрого и почтенного акакала. Но ежегодно романтикой, устремлениями и делами 17-летних первокурсников университет будет молод и устремлен в будущее. В добрый путь!

Соб.кор.

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті, құқықтық пәндер кафедрасының ұйымдастырыуымен ағымдағы жылдың 29 тамызында «Ата заң – рухани жаңғырудың кепілі» атты дөңгелек үстел ұйымдастырылды.

Модераторы тарих ғылымдарының докторы Тасмағанбетов Асет Сембайұлы болды. Дөңгелек үстелге университет ректоры, академик А.С.Иманғалиев қатысып, сөттілік тіледі.

ҚР мемлекеттік қызмет істер және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл Агенттігінің БҚО бойынша департаментінің сыбайлас жемқорлық профилактикасы басқармасының басшысы, мемлекеттік және жергілікті басқару магистрі Біржан Марданұлы Хайруллин «Ата заң және мемлекеттік қызмет», Орал қалалық прокуратурасының бөлім прокуроры Ернат Исатайұлы «Конституция мемлекеттік құқықтық жүйенің негізі», ҚР тарихы кафедрасының аға оқытушысы, тарих ғылымдарының магистрі Гүлбарам Тілекқабылқызы Жалекенова «Конституция Қазақстана исторически сложившаяся правовая основа реализации программ духовного обновления современного общества», құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, заң ғылымдарының магистрі Айгүл Орынбайқызы Самуратова «Конституция – Қазақстанның тұрақтылық пен гүлденуінің негізі» тақырыптары бойынша баяндамалар жасады.

Дөңгелек үстел қатысушылары, Қазақстан Конституциясының үлкен әлеуетін өткен жылдар көрсете алғандығын, жүйенің түбегейлі іргетасын табысты көрсетіп, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қалыптастыра отырып, мемлекет құрылымын, сот жүйесі мен қоғам институттарын дамытудың басқа да негізгі институттарын сипаттайтындығын Ата Заңымыздың келбетін нақтылап, айқындап көрсетіп берді. Қазақстан Республикасы Президентінің жаңа жобаланған өзгерістер туралы жолдауында үш мақсатты міндеттерді шешуге шақырды: 1) көп жылға саяси жүйенің тұрақтылығының резервін құру; 2) Қазіргі таңдағы жаңаша қиындықтарға қарсы әрекет етудің тиімді механизмін құру мақсатында Үкімет пен Парламенттің рөлін арттыру; 3) мемлекеттік құрылымның жаңа меншікті моделін іздеу.

Дөңгелек үстел қатысушылары, Ата Заңымызда көзделген мүмкіндіктер толық көлемде ашылып, Конституцияның құқықтық актілерде, құқық қолдану тәжірибесінде де, мемлекеттік биліктің барлық шешімдерінде де, азаматтық қоғам бастамаларында да дамуы тиіс екендігі жөнінде бір ауыздан шешімге келді.

Талқылау қорытындысы бойынша, дөңгелек үстелдің қатысушылары мынадай ұсыныстар жасады:

- 1) Қоғамды демократияландыруға бағытталған мемлекеттік органдарды ұйымдастыруды жетілдіру үдерісін жалғастыру;
- 2) Конституциялық нормалар мен принциптерді түсіндіру туралы құқықтық ақпарат жүйесін әзірлеу;

Қазіргі кезеңде өртүрлі әлеуметтік-экономикалық мәселелерді шешуге, ақылға қонымды заңдарды әзірлеуге

және оларды бақылауды жүзеге асыру, болашақта биліктің барлық салаларын үйлесімді және тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік береді, сондай-ақ тиісті теңгерім мен қарама-қайшылықты жасауды қамтамасыз етеді.

Л.С. СЕРИКОВА,
БҚМУ құқықтық пәндер кафедрасының меңгерушісі

Рухани жаңғыру

Қазақ елінің Атазаңы – ұлттық құндылықтардың сақталуының, рухани жаңғырудың кепілі

Қазақстан Республикасының Конституциясы – айбынды ел азаматтығының айғағы, Тәуелсіздігінің тірегі, ел бірлігінің қайнар бастауы, еліміздің әрбір азаматының мақтанышы және қорғаны. Қазақстан Конституциясы – еліміздің ұлттық саяси-құқықтық жүйесінің түпқазығы, мемлекеттілігі мен егемендігінің, елдегі заңдылық пен құқық тәртібінің заңдық негізі, барша заңнама мен құқық қолдану тәжірибесі, бұған қоса еліміздің мемлекеттік-құқықтық қайта жаңғыруы мен даму үрдісі арқа сүйер мықты іргетасы. Атазаңымыз – біртұтас мемлекеттің, берекелі қоғамның, бірлігі жарасқан елдің негізі. Қазақ елінің Конституциясы – ұлттық құндылықтардың сақталуының, рухани жаңғырудың кепілі. Демек, Конституция – қоғам мен мемлекеттің басты құжаты, бірегей тұғырлы заңнама үлгісі.

Атазаңымыз Қазақстанның тәуелсіздігін түбегейлі айқындап, мемлекет пен азаматтық қоғам институттарының қалыптасуы мен бекуінің нық негізін салды. Жаңа Конституция өз күшіне енгеннен кейін кеңестік сипаттағы жалған демократия мен жалаң биліктің белең алуына жол берілмей, әлемдік өркениетке тән рухани құндылықтар мен саяси-әлеуметтік және экономикалық өзгерістерге жол ашылды. Еркіндік пен теңдік сезімдері терең, тарихи, мәдени, рухани дәстүрі бай ежелгі қазақ халқының өзіндік ұлттық даму ерекшеліктері ескерілді.

Адам – ардақты ат. Дүниежүзіндегі ең жас Конституциямыздың «Адам және азамат» деп аталатын бөлімі елдің ең асыл қазынасы – адам және оның құқықтары мен бостандығын қорғауға арналған. Атап айтқанда, негізгі заңның осы бөлімінің баптары адамның құқығы мен бостандығы өмірге келген сәтінен бастап, оған тиесілі екенін және оған ешкімнің қол сұғуына жол берілмейтінін бекітеді. Тарқата таразыласақ, ұлты, тегі, түсі, тілі, діні, әлеуметтік жағдайы, саяси көзқарасы бойынша ешкімнің де қуғындалмауы; сөз және шығармашылық еркіндігі; еңбек ету, қызмет түрі мен мамандық таңдау бостандығы; білім алу, отбасы құндылықтарын қорғау, жеке меншігін қорғау құқықтары; жиындарға және шерулерге қатысу, қоғамдық бірлестіктер мен ұйымдарға мүше болу, мемлекеттік басқаруға қатысу, мемлекеттік басқару органдарын сайлау, сайлану және тағы басқа құқықтары халықаралық құқық нормаларына толық сәйкес қорғалады. Яғни, біздің негізгі заңымыз мыңжылдық тарихы мен дәстүрі бар өркениетті мемлекеттердің заңдарымен лайықты иық тірестіреді.

Бүгінгі Атазаңында елімізді мекен еткен барлық этностарды азаматтық және рухани-мәдени тұтастық негізінде топтастыруға, қазақстандық жарасымдылықты, патриотизмді қалыптастыруға негізделген қазақстандық бағыт оларды ортақ мүддеге ұйыстырып, бұл ұстаным бүкіл әлем мойындаған және үлгі санайтын үрдіске айналды.

Әділет, құқық қорғау органдары азаматтың Атазаңмен берілген құқықтары мен бостандықтарын қорғай отырып, олардың заман талабына сай еңбек етіп, білім алуына және барлық конституциялық құқықтарын толыққанды пайдалануына өздеріне жүктелген құзірет шеңберінде жағдай туғызуда.

Бүгінгі таңда Конституция - елдегі қоғамдық күштердің шын мәніндегі арақатынасын айқындаушы. Анығы - еліміз де конституциялық құндылықтардың маңызы азаматтық қоғамның дамып жетілуінің, заңдылық пен құқық тәртібінің жай-күйіне ықпалы орасан оның құқықтық мәдениетінің деңгейіне тікелей байланысты екендігі. Ендеше, қоғамның құқықтық мәдениетін арттырмай, әрбір азаматтың бойында Атазаңға орайлас терең құрмет сезімін тәрбиелемей, оның нормативтік ережелерін күнделікті тұрмысымызға сіңдіруге тікелей әрі белсенді араласуға даярлықты қалыптастырмай, экономикалық, саяси және әлеуметтік міндеттерді шешудің күрделілігін уақыт көрсетуде. Олай болса, құқықтық мәдениет - белгілі бір заңның тәжірибеде қаншалықты жиі қолданылатынын не бұзылатынын, одан қалай жалтаратынын не оны қалай теріс пайдаланатынын айқындайтын қоғам өмірінің барометрі әрі қоғамдық күш те. Демек, құқықтық мәдениет жоқ жерде құқықтық жүйе де қауқарсыз.

Демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекетке айналуы өзіне басты міндет етіп алған еліміздің бүгінде қол жеткізген көл-көсір табыстары да – осы Конституцияның және пайымды парасат, рухани рух биігінде мұқалмас күш-жігермен ел үшін тер төгіп жүрген әр азаматтың жанқиярлық еңбегінің арқасы. Бейбіт өмір, тұрақтылық, ынтымақ сынды елдік ұлы құндылықтарға негізделген Атазаңымыз ел бірлігін қамтамасыз етіп, елге ырыс әкеліп, жақсы тұрмысқа кенелтуде. Бүгінгі еліміз қол жеткізген күллі биік асуларымыз бен жеңістеріміз де – осы Конституцияның жемісі. Демек, 22 жылдығы аталып отырған Атазаңымызды саяси, экономикалық, әлеуметтік жетістіктердің жаңа белесіне

құқықтық негіз берген тарихи құжат ретінде құрметтеу әрқайсымыздың міндетіміз. Басты себеп – еліміздегі жүзеге асып жатқан күллі саяси, экономикалық құқықтық шаралардың осы Атазаңымыз негізінен туындайтыны. Басты дәлел – барлық қоғамдық қатынастар тиісінше заңдармен реттелетіндігі. Конституция қағидалары толықтай елімізді демократияландыруға, экономикалық өрлеуге, халықаралық деңгейде өсуге, ішкі деңгейде әлеуметтік, саяси-құқықтық тұрақтылыққа, ауызбірлікке шақырады.

Еліміздің көпұлтты тұрғындарының өзара түсіністігін, беріктігін, болашаққа нық сенімін қамтамасыз ете отыра Атазаңымыз мемлекеттің экономикалық қуаттылығын іске асырумен қатар оның халықаралық сахнадағы лайықты орын алуына да қозғаушы күш екендігін бүгінгі күнгі Қазақстанның әлемдік бірлестіктегі лайықты орны дәлелдей түседі.

Атазаңымыз Республика азаматтарының міндетті орта және жоғары білім алуларына кепілдік береді. Мәселен, біз әлемдік деңгейдегі зияткерлік мектептер мен кәсіптік-техникалық колледждер желісін дамытудамыз. Соңғы жылдары жоғары білім алуға берілетін гранттар саны ұлғаюда. Елімізде 1993 жылы «Болашақ» бірегей бағдарламасын қабылдадық, соның арқасында 10 мыңнан аса дарынды жас өлемнің таңдаулы білім ордаларында тәлім ала білді. Сондай-ақ, Астанада халықаралық стандарттар бойынша жұмыс істейтін заманауи ғылыми-зерттеу университетінің құрылып, қарқынды жұмыс жасауы бүгінде кеудеге қуаныш ұялатады. Демек, мемлекет тарапынан атқарылған осындай нақты істердің нәтижесінде Қазақстандағы білім беру мен ғылым ісі әлемдік талап дәрежесіне жетіп отырғандығын нық сеніммен айтуға болады. Осының өзі де – мемлекетіміздің Атазаңы талаптарының бұлжытпай орындалып отырғандығының айғағы.

Жинақтай айтсақ, Конституцияда көрсетілген саяси, әлеуметтік-экономикалық және құқықтық міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған мақсаттар тәуелсіздіктің арқасында еңсесін тіктеген Қазақ елінде қай салада болсын жемісті жүзеге асырылуда. Бүгінгі таңда саясаты салмақты, экономикасы еңселі, әлеуметтік жағдайы әлді, халқы тату, қорғанысы бекем, болашағы жарқын еліміз Атазаңның аясында өркениетті елдермен терезесі тең мемлекеттің озығына айналу жолында. Конституция қабылданғаннан бергі кезең ішінде Қазақстан құлашын кеңге сермеп, өзінің қуаты мол, нарықтық экономикасы бар демократиялық мемлекет екенін әлемге танытуда. Демек, тәуелсіз Қазақстанның Конституциясы мемлекетіміздің одан әрі өркендей беруіне қызмет етуде деп мол сеніммен айта аламыз.

Сөзіміздің соңын ақын тілімен өрнектесек, «Төлқұжатым, бек мұратым – Атазаң, Бізге жеткен мұрадай боп атадан; Атазаңым – бас кітабым, бұлағым, Атазаңым – ар ожданым, тұрағым. Атазаңым – шариғатым, шарттарым. Бағдар шамым, бойға қуат ұраным. Арқа сүйер Атазаңым тұрғанда, Қазақстан өзіңменен Ұлымын, Қазақстан биік сенің тұғырың!» дер едік.

А.С.ҚЫДЫРШАЕВ,
*педагогика ғылымдарының докторы, профессор,
Қазақстан Педагогикалық ғылымдар
академиясының академигі*

ҒЫЛЫМИ КЕҢЕСТЕ

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің 2017 жылдың 31 тамызындағы кезектен тыс ғылыми кеңесінде 2017-2018 оқу жылына ғылыми кеңестің құрамы бекітіліп, шаруашылық қызметінің жетекшісі Н.А.Жүсіпқалидың «Оқу ғимараттары мен жатақханалардың 2017-2018 оқу жылына дайындығы туралы», оқу үрдісін ұйымдастыру және бақылау орталығының жетекшісі Р.Х.Латыпованың «2017-2018 оқу жылына арналған оқу құжаттарының дайындығы туралы» ақпараттары мен қабылдау комиссиясының жауапты хатшысы А.С.Аманбаев пен жоо-дан кейінгі дайындық бөлімінің жетекшісі Ж.К.Тастаевалардың «2015-2016 оқу жылына талапкерлерді қабылдау қорытындылары туралы есептері тыңдалды.

Рухани тәрбие ізгіліктің бастауы

Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғырту» атты мәні терең, мазмұны бай мақаласында баса айтылған ұлттық кодымызды сақтап қалу, рухани болмысымызды ажырату сияқты жолдарды оқығанда көптеген ойландырып жүрген мәселелер көзге бірден түседі.

Ұлттық кодымызды сақтау ең алдымен жастарды рухани тәрбиелеуден бастау алады деп есептеймін. Жас буынымыз жат нәрсеге еліктеп, жаман ағымдардың жетегінде кетпеу үшін негізгі құндылықтарынан, қаннан келген тектілігінен айырылып қалмауға тиіс.

Әр мемлекет өз Тәуелсіздігін сақтап оны одан әрі нығайтуға міндетті. Ғаламға қатер төндіріп ел тыныштығын бұзатын терроризмге, сепаратизм, экстремизм сияқты індеттерді жою, онымен ымырасыз күрес жүргізу үшін жат идеологияларға отаншылдығымыз бен ұлттық құндылықтарымыз арқылы ғана тойтарыс бере аламыз.

Әрбір жас ұрпақ өзінің ана тілімен, салт – дәстүрімен, әдеп ғұрпымен, туған тарихымен терең тамырланғанда ғана өзінің болмысын сақтап қала алады. Ата баба дәстүріне құрмет көрсету, жай ғана құрмет көрсетіп қоймай оны өмірінің салтында берік ұстану, бабалары алдындағы ұлы аманатты сақтап өне бойына сіңіру оны келер ұрпаққа жеткізу кез келген азаматтың парызы болуы керек.

Сондықтан оларға дұрыс бағыт-бағдар көрсетіп, отан-сүйгіштікке тәрбиелеу басты назарда болғаны мәлім.

Уақыттың көші алға жылжыған сайын адамзаттың өмір сүру салты да өзгеріске ұшырап отырады. Дегенмен, бір өзгермейтін құндылық бар. Ол- ұлттық болмыс, рухани тәрбие. Ұлттық мүдде жолында қызмет қылған бабалар аманаты ғасырға жүк боларлық рухани өлемімізбен, таным-түсінігімізбен сабақтасып жатыр. Сол аманатқа қылау түсірмей кемел келешекке жеткізу жас ұрпаққа тәрбие мен білім беріп жүрген ұстаздардың иығына артылған парыз жүгі деп есептеймін.

10 шақты жыл ұстаздық қызметіміз де көп студенттермен жұмыс жасадық. Мен ұстаздық етіп жатқан М.Өтемісов атындағы БҚМУ- да білім алатын жастардың 90-95% алыстан арман қуып келген ауыл балалары мен «Серпін» бағдарламасымен келген балалар. Аталмыш оқу орнында білім саласының бәсекеге қабілеттілігін арттыру жолында болашақ химия пәні мұғалімдері мен технологтарға білім беріп қана қоймай, олардың рухани кеңістігінің дамуына, ұлттық болмысының сақталуы жолында қосымша тәрбие беріп келеміз.

Мемлекет басшысының әр Жолдауында айтылған басым бағыттарды басшылыққа ала отырып, университет ұстаздары мен шәкірттеріне жоғары талап қоя біледі. Біздің оқу ордамызды бітіргендердің көпшілігі оқуын бітіргеннен кейін өзінің туған жеріне, еліне қызмет етуге атанады. Осы оқу орнында алған білімдері мен тәлім-тәрбиелерін өсіп келе жатқан ұрпаққа береді. Ұлт болашағы бүгінгі жас ұрпақтың қолында. Сондықтан жастарымызды рухани тәрбиелеуде бәріміз табандылық танытуымыз қажет.

Н.Н. КУРМАСHEBA, Г.Ж. CДИKOBА,
М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті

Школа-вуз

ВСТУПАЯ В НОВЫЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

В областной специализированной школе №8 для одарённых детей торжественно проведено первое в этом учебном году заседание педагогического совета. Учителя школы изучили Инструктивно-методическое письмо на 2017-2018 учебный год, план работы школы на 2017-2018 учебный год, учебный план. Об укомплектованности школьной библиотеки учебной и методической литературой рассказала библиотекарь Арыкова М.О. Заместители директора по УВР проанализировали работу за прошлый учебный год. В школе обучается 514 учеников, работает 52 педагога. Качество знаний по итогам экзаменов составило 94,4%, что свидетельствует о хороших знаниях учащихся, количество отличников и ударников учебы увеличилось, 2 ученика стали обладателями знака «Алтын белгі», 2- аттестата с отличием. Школе есть, чем гордиться: работа с одаренными детьми ведётся на высоком уровне, количество участников и призеров конкурсов, олимпиад, соревнований разного уровня постоянно растёт. В школе функционирует творческая группа учителей, работающих по обновлённому содержанию образования, сетевое сообщество уровневых учителей, работает методический совет. 21 учитель прошёл курсовую подготовку, 6 учителей успешно прошли аттестацию, по итогам которой подтвердили и получили высшую категорию.

Гульмира ТАСЕМЕНОВА,
СШ №8 для одаренных детей

Түрік елінде ғалымдар бас қосқан дәстүрлі жиын

(Стамбул сапары)

Түрік еліндегі тілдерге арналған халықаралық симпозиум 2011 жылдан бастап өткізіліп келеді. Алғаш рет Стамбулда ұйымдастырылып, екі жыл сайын әр қалада бас қосатын дәстүрлі жиынға айналған шара. Биыл да тіл, әдебиет, тарих, мәдениет саласы ғалымдарының басын қосқан халықаралық Алтай тілдерінің симпозиумы кезекті жиынын жоғары деңгейде өткізді.

Аталған жиынға үш жүзге жуық ғалымдар қатысты. Тіл, әдебиетке арналған бірнеше отырыстар өтті. Бұл елдегі конференция, семинар, симпозиумдардың бір ерекшелігі ғалымдарға ыңғайлы етіп ұйымдастырылады. Әр отырыста төрт ғалым баяндамасын оқиды. Сарапшы талқылайды. Мәжіліс төрағасы қорытынды жасайды. Бір сағат көлемінде уақыт беріледі. Тұтастай барлығын қамтуға болады. Әр отырыстың уақыттары бөлек болғандықтан, қатысушылар қалаған баяндамаларын тыңдауға кіре алады. Бағдарлама алдын-ала берілгендіктен, ғалымдардың өз отырыстарынан кейін өзге секцияларға қатысуға мүмкіндіктері болады. Аталмыш шараға әріптесім, Стамбул университетінің докторанты Нұрсауле Кәкімжанқызы екеуміз қатысып қайттық.

Әр елдің тілі, әдебиет тарихы мен теориясына қатысты өзіндік зерттеу нысандары, маңызды проблемалары бар. Сондықтан түркі халықтарының басын қосып, салыстырмалы, салғастырмалы талдау жасау ғылым өлемінде бүгінгі күні маңыздылығын танытып отыр. Симпозиумға отбасылық құндылықтар тақырыбы арқау болды. Ұлттық құндылықтарды ұлықтау, ұлт тұлғасын дөріптеу мақсатында тарихтағы табандылық пен тамырдағы тектілікті ұштастыра отырып, тұлға мен тобыр тартысқан замана шындығы бүкпесіз суреттеліп, тарихи тұлға бейнесі жаңашыл көзқарас тұрғысынан бейнеленіп, ұлт тұлғаларын тірілткен ұлттық драматургиядағы ерлік, елдік, тұтастық, бірлік мәселелері жайында баяндама жасаудың да сөті түсті.

Аталған халықаралық симпозиум алғаш рет Стамбул қаласында өтсе, араға екі жыл салып, Корея елінде өткен болатын. Екі жылда бір өтетін дәстүрлі шараға айналған жиын 2015 жылы Түркияның Анталия қаласындағы Ақтеңіз университетінде өтсе, биылғы жылы шара өз бастауын алған Стамбулда (Стамбул Айдын университетінде) қайта бас қосудың сөті түсті.

Әр елдің ғалымдарының басын қосып, жиын өткізіп, үлкен ұйымдастырушылық танытып жүрген ғалым, профессор Шахин Ильхан мырзаның қазақ еліне, тілі мен әдебиетіне, дәстүрі мен мәдениетіне деген сүйіспеншілігі қашан да жоғары.

Түбі бір түркі елдері арасындағы ортақ құндылықтарды айқындау, байыту, өрістету және ілгерілетуге және түркі өлеміндегі мәдени қатынастарды тереңдету, мәдени-гуманитарлық, білім және ғылыми өзара ықпалдастықты жаңа деңгейге көтеруді мақсат еткен аталған шара түркі тілдес халықтардың бай рухани

мұрасын зерттеу ісі мен бүгінгі тәуелсіз түркі мемлекеттерінің өзара халықаралық қатынастарын зерделеу бағытындағы жұмыстарды үйлестіруге үлес қосу, Қазақстан мен Түркияның достық, мәдени және рухани әдеби байланыстарының дамуына серпін беруге өз үлесін қосары айқын.

Puma СҰЛТАНҒАЛИЕВА,
ф.ғ.к., қазақ филологиясы кафедрасының қауымдастырылған профессоры

Әлемді мойындатқан ЕХРО-2017

Алпауыт елдердің алдын орап, әлемді мойындатқан бұл аталмыш халықаралық мамандандырылған көрмесі талайдың көз қуанышына айналғаны сөзсіз. Бұл жобаға көптеген елдер табиғи жасыл энергияларын көрмеге тарту етті. Сапа мен қуатқа көңіл бөлінген көрмеде әлемнің жүз отыздан астам елдері айрықша қызу дайындықпен келгені көрініп тұр. Мұндай көрме жасыл экономиканы дамыту болып табылады. Табиғи күн, жел көзінен қажетті энергияларды алу болып табылады. Бүгінгі таңда көптеген елдер бұл жобаны өте жоғары бағалайды. Себебі ысырапшылдықтың алдын алып, қалдық заттарды қайта өнімге келтіру табиғат анамызды аялауға баулиды.

Бұл халықаралық көрмеге факультетімізден бірнеше студенттер барды. Солардың қатарында Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу мамандығының студенті Айдана Тұрар өзінің көрмеден алған әсері туралы айтып берген болатын. «Экспо көрмесі – жаһандық ауқымдағы оқиға. Астана қаласына келіп, осы оқиғаның куәсі болып, еліміздің және басқа да елдердің жобаларын тамашалағанымға өте қатты қуаныштымын» - деді. Дәл осы мамандықта оқитын Ақгүл Ұзақбаева да өзінің көрген-білгені туралы былай деп ой тұйді. «Бүкіл ел жұртшылығының назарын өзіне қаратқан әлемдік жобалардың біоі – Экспо 2017. Бұл жобаны ел ордамыз Астанада өткізудің өзі бір қуаныш.. Еңсесі биік Елордамыз жас қала, бас қаламыз – Астанада тұңғыш рет өткізіліп жатқан дүниежүзілік ЭКСПО-2017 әлемдік мамандандырылған көрмеге жайсаң Жайықтан биік рухты

Аида ХАСАНОВА

Елі үшін еңбек еткен Темірболат аға

Әлемде пасық көп, залым көп, арам көп, алайда адал аз. Себебі адалдық ауыр жол-дардан құралатын тағдырдан, елі үшін тебіренер күш, қайраттан тұрады. Әділдікті бойына ұстаным қылып алған Темірболат Құбашев 1939 жылы Жымпиты ауданының Шолақ Аңқаты ауылдық кеңесінде дүние есігін ашты. Мектеп бітірісімен алғашқылардың бірі болып, комсомолдық жолдамамен Челябинск қаласындағы металлургия зауытының жанындағы №2 техникалық училищеге оқуға түсті. Орыс тіліне шорқақ болса да өз білімін өзге елге дәлелдеп, тәжірибе арқылы өз ісін жетік меңгеріп, металлург мамандығын алып шықты. Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевпен бірге тағдыр жолдары Теміртау қаласында бір қызметте тоғысты.

Елбасымыз сол кездің өзінде-ақ жауапкершілікті сезінетін намысшыл азамат екенін Темірболат ағамен бірге көрсетіп үлгерген. 1960 жылдың 3 шілдесінде алғашқы домна пеші ашылып, бірінші Нұрсұлтан Әбішұлы, соңынан Темірболат Құбашұлы откөсеуші-металлург қызметіне ауысты. Темірболат ағаның спорт арнасына келуіне себеп болған Елбасымыздың сөзі еді. Домна пешінің жанында екі жыл қызмет етіп болған соң әріптес жолдасы Бөскен Смағұлов екеуі Алматы дене шынықтыру институтына оқуға түсті. Темірболат ағамыз аталмыш институтты тәмамдаған соң Атырау қаласында жұмыс істеді. Соңғы 35 жылдан бері БҚМУ-да оқытушы, кафедра меңгерушісі, доцент лауазымдарында қызмет етіп келеді.

Қазақстан Республикасының білім беру ісінің үздігі, педагогика мамандығының ЖАҚ доценті, Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спортты дамытуға еңбегі сіңген ұстаз, бапкер.

Темірболат Құбашұлының еңбектері үшін ел президентінің жыл сайын мереке алдында жедел хат жолдауы әлі күнге дейін достық қатынастарының жойылмағандығын дәлелдей түсті. 2009 жылы жетпіс жасқа толған Темірболат Құбашевқа арнап Ақордадан Елбасы атынан жолданған хатта:

«...Біздің жастық шағымыз Теміртаудың отты алауы мен қарлы бұрқасынында қатар шыңдалып еді. Түсінгенге еңбек пен маңдай терден асқан ұлы мектеп жоқ шығар, сіре. Өйткені содан бері тағдыр жолы ерқайсымызды ер қиырға лақтырып, сынға салып келе жатса да, мойымай, бәріміз де еліміздің бір-бір кәдесіне жарап, бір-бірімізге

сырттай тілектес болып, бірге өткізген жылдарымызды ұмытпай, еске алып жүреміз. 2000 жылғы кездесуім де жақсы есімде.

Сіздің де көздеген мақсатыңа қол жеткізіп, жақсы ұстаз-маман атанып әрдайым абыроймен еңбек етіп, бүгінде өркен жайған отбасының бәйтерегі болып отырғаныңызға өте қуанамын...» делінген.

Темірболат Құбашұлының алдынан бірнеше тұлғалар түлеп ұшты. Олардың қатарында: ҚР Парламент Сенатының депутаты Жандарбек Кәкішев, Мәжіліс депутаты Шавхат Өтемісов, Қазақстанның Ресейдегі елшісі Иманғали Тасмағамбетов, ҚР Мәдениет және спорт министрлігінде қызмет атқаратын Мәлік Сапашев, жазушы-драматург Рахымжан Отарбаев, Қазақстан Республикасына еңбек сіңірген бапкерлер Қуаныш Оқасов пен Марат Елеусінов бар.

Қазақстан Республикасында дене шынықтыру мен спортты дамытуға, қосқан зор үлесі үшін Қазақстан Республикасының туризм және спорт министрінің, сонымен қатар облысымыздың әкімдерінің және БҚО дене шынықтыру және спорт басқармасының басшыларының Алғыс хаттарымен марапатталған болатын. Темірболат Құбашев 2009-2012 жылдар аралығында Қала әкімінің штаттан тыс кеңесшісі болды. 2006 – 2010 жылдары Республикалық «Ақ Орда» қоғамдық бірлестігінің Батыс

Қазақстан филиалының атқарушы директоры қызметін абыроймен атқарды. 1998-2004 жылдары облыстық туризм және спорт кешенінде басшылық қызметінде болған кезінде облысымыздың спортын әлемге танытып жүрген бірқатар саңлақтардың шығуына қомақты үлес қосты. 1991-1995 жылдары кафедра меңгерушісі болды. Осы жылдардағы Ғылыми және спорттық нәтиже жетістіктерін мына аталмыш шәкірттері арқылы айтуға болады. Олардың қатарында Марат Даулаев, Татьяна Ивановна Клименко, Болат Альмухановтар аспирант болып педагогикадан кандидаттық еңбектерін қорғады. Ағамызға мұқалмас денсаулық, отбасында таусылмас бақыт, еңбекте адалдық тілейміз.

Нуршат Нурсайонова БИРМАНОВА,

Дене тәрбиесін оқытудың теориясы мен әдістемесі кафедрасының оқытушы-магистрі

К 85-летию ЗКГУ имени М. Утемисова

... Уже далекий 1971 год. Ошалевшие от навалившегося счастья, обнаружив свои фамилии в списках прошедших по конкурсу и поступивших на историко-филологический факультет, ждем встречи с преподавателями.

Их приводит коренастый, плотный человек в очках, с добрыми глазами.

Знакомит: «это Артем Филипович Абоян-«История КПСС», Майя Степановна Дьяченко – «Введение в литературоведение», Зоя Андреевна Костюкова – «Педагогика», Евгений Иванович Коротин – «Фольклор». Я же -ваш декан,буду вести у вас «Устное народное творчество Казахстана» и «Казахскую литературу».

Приехавшие из всех краев тогда огромного Союза мы порядком устали от городской суеты, страшно тоскуем по дому, ужасно боимся этих незнакомых слов «кандидат наук», «доцент», «кафедра», «коллоквиум», «семинар». Но этот очкастый очень похож на наших оставшихся в ауле отцов, старших братьев и очень к себе располагает. По

Улица моего декана

... Одна из улиц нашего города носит имя Матжана Тлеужанова. Молодому поколению это имя мало о чем говорит. Мне и моим однокурсникам радостно осознавать, что этот человек более 40 лет назад вошел в нашу жизнь и остался навеки в нашей благодарной памяти.

–русски говорит с каким-то интересным акцентом,но голос его и мысли завораживают.

И сразу отчетливо понимаешь: здесь тоже обычные люди, и здесь к тебе будут нормально относиться.

«Вы будете учиться здесь четыре года. А затем учиться еще всю жизнь. Вам предстоит прочитать Гималаи книг, если хотите стать хорошими филологами и учителями», - это слова, сказанные нам Матжаном Максимовичем на нашей первой встрече.

Сегодня, спустя более сорока лет, я понимаю,какими пророческими были они.

На первом курсе с деканом мы встречались редко. Первую зимнюю сессию я сдал на отлично. «Жарайсын, балам!» сказал декан как-то при встрече.

Досрочно сдав летнюю сессию на «пятерки», я все-же получил «четверку» по «Древнерусской литературе» и укатил домой в Джаныбекский район помогать маме заготовить корм для скота к предстоящей зимовке. На десятый день моих кормозаготовительных работ плачущая почта льнула, подруга мамы принесла грозную телеграмму из Уральска: «Вы самоустранились от прохождения сельхозработ в совхозе «Коскульский». За это вам не будет назначена стипендия в новом учебном году. Если вы в течение недели не явитесь в совхоз «Коскульский», будете отчислены из института. Тлеужанов.»

Эйфория каникул улетучилась мгновенно. Мама с почтальоншей моментально собрали меня в дорогу. Благо, поездов в Уральск в то время было множество.

В деканате меня ждал разнос. Я был готов пешком идти в «Коскульский». Но, Матжан Максимович отправил меня в библиотеку имени Н.К. Крупской штудировать древнерусскую литературу. Через неделю я пересдал экзамен на «отлично» и уехал на полевой зерноток совхоза «Коскульский».

Выдвигая мою кандидатуру на повышенную стипендию, Маке тогда сказал: «Вызвал тебя для пересдачи, чтобы ты получал на 5 рублей больше, ведь у твоей мамы, кроме тебя еще пятеро на руках, а зарплата у нее 63 рубля! Шевели мозгами, шайтан!»

Оказывается он досконально знал о каждом из 650 студентов ист-фил фака, откуда кто, какие у него проблемы в семье.

Затем были чудные лекции Матжана Максимовича по казахскому фольклору. Поскольку нас готовили к

преподаванию русского языка и русской литературы в национальной школе, лекции читались на русском языке. Но как донести красоту айтыса,терме, толгау, не цитируя шедевры народной классики на казахском? И Матжан Максимович выдал их «на гора» целый каскад, неповторимую россыпь народных пословиц, поговорок, стихотворных произведений. И надо было видеть его счастливое лицо, когда кому-то из наших однокурсниц –казашек,приехавших учиться в Уральск из Оренбургской, Астраханской, Саратовской, Волгоградской областей удавалось прочитать без явных ошибок монолог Кыз-Жибек, Баян-Сулу, или рассказать о проделках Алдар-косе на родном языке, которые они почти забыли...

По окончании института, работая радиожурналистом, я часто обращался за консультациями к Матжану Максимовичу и всегда находил поддержку. Хотя времени у него было в обрез, много времени отнимала у него работа над докторской диссертацией. Еще задолго до приобретения Казахстаном суверенитета Матжан Максимович был подлинным борцом за возрождение казахского языка. О его незаурядных бойцовских качествах ходили легенды. Маке не мог равнодушно смотреть на любое проявление несправедливости, бюрократизма. Засучив рукава бился с очковитателями, коррупционерами (они и тогда были) всех мастей. И был в этом очень целеустремленным и упорным.

Думаю, совсем не зря улица,переименованная в Уральске в его честь, носила раньше название «Упорная». Сегодня отдавая должную дань памяти Матжана Максимовича Тлеужанова, хочу преклонить голову и перед памятью его супруги –Жария-апай, прекрасного педагога и замечательной матери, вместе с супругом воспитавших достойных детей, которые продолжают славные традиции, известной не только в Западном Казахстане, семьи.

Верю - в канун славного 85-летия Западно-Казахстанского государственного университета коллеги и многочисленные студенты, изучающие книги известного ученого, выпускники вуза, работающие в разных уголках страны с благодарностью вспомнят и о Матжане Максимовиче Тлеужанове, прекрасном ученом, наставнике и человеке.

Н. КУАНГАЛИЕВ,
выпускник филфака 1975 года

Меде первокурсник!

Уважаемый первокурсник, редакция твоей университетской газеты «Өркен» спешит поздравить тебя с успешным поступлением в старейшее учебное заведение Казахстана, произносит традиционное «Қош келдің!» и надеется, что ты будешь не только читать ее, но и самым активным образом сотрудничать с редакцией.

Кто-то из вас через несколько лет станет учителем, затем станешь завучем или директором школы, будет работать в районо, в детской комнате милиции, в учреждениях культуры, в сфере экономики, а кто-то продолжит учебу в магистратуре или бакалавриате, чтобы стать ученым, кого-то поманит журналистская или писательская деятельность, работа в организациях всех уровней, ведь народная мудрость гласит «Плох тот солдат, который не мечтает быть генералом». Чтобы быть хорошим, квалифицированным педагогом или

Универсиады СССР, чемпион ЦС «Буревестник», участник 6-й Спартакиады народов СССР и ныне преподаватель нашего вуза - **Жубаныш Садырович Жардемов**, мастер спорта международного класса РК по борьбе «самбо», заслуженный тренер РК - **Райбек Мендығалиев**, мастер спорта международного-класса РК, неоднократный чемпион мира среди ветеранов Казболат Курмашев, известный в стране велогонщик - **Владимир Колесов**, чемпион Республики по дзю-до - **Вячеслав Карпунин**, чемпион мира по боксу среди студентов - **Даурен Елеусинов**,

Чтобы быстрее узнать славное историческое прошлое родного вуза, в первые же недели учебы вам нужно посетить музей университета, расположенный на первом этаже главного корпуса, ведь наш вуз за 85 лет закончили более 70 тысяч человек! Среди них: знаменитый поэт Касым Аманжолов, академики **Асан Тайманов**, **Шмит Айтиалиев**, государственные деятели **Бырганым Айтимова**, **Иманғали Тасмағамбетов**, **Шафхат Утемисов**, **Елена Тарасенко**, очень популярный ныне прозаик **Рахимжан Отарбаев** и много-много других известных людей. У главного музея три филиала - военно-патриотический (3 этаж главного корпуса), зоологический (естественно-географический факультет), археологический (исторический факультет), посетив которые вы, безусловно, проникнетесь корпоративным духом нашего славного учебного заведения.

Не обойтись вам без услуг, оказываемых другими библиотеками.

Дополнительную информацию вы можете получить также в библиотеках имени Хамзы Есенжанова (пр. Достык 166/2), имени Жубана Молдағалиева (ул. Карева 47), имени Максима Горького (ул. Л. Толстого 27/6), научно-технической библиотеке (пр. Евразия 105). Наиболее посещаемые в городе книжные магазины «Оптим», «Жангирхан», «Книжный островок».

государственным служащим вам придется отстаивать свои позиции, публикуя свои материалы в газетах, выступая на телевидении и радио.

Одним словом, с первых дней вашей студенческой жизни приглашаем вас к сотрудничеству с нашей редакцией, где вам будет предоставлена возможность первой пробы пера.

Теперь ваши тревожления позади. Дома остались любимые бабушки, дедушки, тети, папы, мамы, братья и сестры. Значит, надо привыкать к самостоятельности, следует правильно ориентироваться в новых реалиях. А их немало.

Пора привыкать к следующим понятиям. Один из главных людей для вас **декан** факультета, с ним вы уже, вероятно, познакомились. На каждом факультете есть **кафедры**, **профессорско-преподавательский состав** которых будет учить вас. Вы будете слушать **лекции** (теоретическая часть учебы), ходить на практические и семинарские занятия, затем вас ждет зимняя и летняя **сессия**, по окончании первого курса вы завершите первый **семестр**.

У вас будет свой **куратор**. Этот человек заменит вам вашего бывшего классного руководителя.

В университете многие ваши вопросы будут решаться через **студенческое самоуправление**, **студенческий профсоюзный комитет**.

На период каникул вы можете стать бойцами студенческих строительных отрядов и трудового отряда «Жасыл ел», в чьих активах уже немало добрых дел в возведении жилых объектов, благоустройстве нашего замечательного областного центра.

Если вы захворали, можете обратиться в вузовский медпункт или студенческую поликлинику. **Всего ЗКГУ имеет 7 учебных корпусов, 3 студенческих общежития, типовые спортивные залы и открытые площадки, агробиостанцию, располагает собственной учебной и научно-лабораторной базой, а именно: 4 научными, 18 учебными и, 7 виртуальными лабораториями, для языковых специальностей имеются лингафонные и мультимедийные кабинеты. Богатейшая научная библиотека (более 1 млн. экземпляров книг) по итогам рейтинга входит в 5 лучших библиотек вузов Республики Казахстан. Функционируют электронные читальные залы, крупнейший в регионе компьютерный комплекс, мультимедийные классы, объединенные в локальную сеть с безлимитным доступом в Интернет.**

Чтобы поддерживать физическую активность и быть здоровым, вас ждут спортивные секции по волейболу, дзю-до, «самбо», настольному теннису, шахматам, казахша-куресу, тогуз кумалаку и др. Наиболее отличившиеся спортсмены будут участвовать в городских, областных и международных соревнованиях. Наш вуз закончили многократный чемпион мира по борьбе «самбо» - **Ербол Байбатыров**, прославленный футболист Алматинского «Кайрата» - **Борис Архиреев**, чемпион мира по гребле - **Александр Акунишников**, многократная чемпионка Казахстана и Азии по лыжным гонкам, участница 4 зимних Олимпийских игр, заслуженный мастер спорта РК - **Елена Антонова** - двукратный обладатель Кубка Казахстана, двукратный чемпион мира среди студентов, серебрянный призер

заслуженный мастер спорта РК по стрельбе из лука - **Елена Плотникова**, 9-кратный чемпион мира по пауэрлифтингу - **Владимир Шкирман**, неоднократный чемпион страны по зимнему многоборью, доцент факультета физического воспитания нашего вуза - **Владимир Леонидович Мельников**, неоднократный чемпион Республики по хоккею с мячом - **Вячеслав Пак** и другие. Тренировки с борцами в Университете проводит Заслуженный тренер Республики Казахстан - **Камеш Исмагулович Исмагулов**, воспитавший целую плеяду замечательных спортсменов. С вами первый курс начинает бронзовый призер последних Олимпийских игр, победитель Азиатских турниров по вольной борьбе - **Екатерина Ларионова**.

В городе есть замечательные плавательные бассейны, фитнес залы, теннисный корт, зимний каток для катания на коньках (стадион Юность, ул. Темира Масина 65/1), вас ждет лыжная база ЦС «Динамо» (по дороге в ЗКАТУ им.Жангирхана (Ханская роща, маршрут автобусов №5, 45, 7,22).

В субботние и воскресные дни вас ждут очень интересные мероприятия, которые с недавних пор проводятся перед Центром культуры и искусства имени Кадыра Мырзалиева на новой площадке 9 мкр. (пр. Абулхаир хана 183).

Конечно, спорт и досуг - дела замечательные. Но, все же главнейшее для вас - это высокая успеваемость. Она же требует много времени, концентрации всех ваших сил. Так что - все в твоих руках, уважаемый первокурсник, вернее, в твоей голове. Удачи, терпения и успехов!

Сапарларыңыз сәтті болсын !

*С уважением, абитуриент и первокурсник
филфака 1971 года, ныне редактор «Өркена»
Назар КУАНГАЛИЕВ*

До встречи в редакции!

Білім мерекесі

Білім күніне жиналған студенттердің санында шек жоқ. Бөрінің де кеуделерінде үміт, болашаққа деген нық сенім, жүректерінен жігер оты ұшқындайды. Оқытушылардың, ардагер-ұстаздардың, студенттердің жүзінде күлкі, көңілінде қуаныш.

Көп күттірмей айтулы шара да басталып кетті. Салтанатты жиын жалынды ақын Махамбеттің отты өлеңдерімен басталып, «Арна» би тобының мың бұрала биімен жалғасын тапты. Еліміздің көк Байрағын көтеру салтанаты ардагер-ұстаз И.М.Ломаносовқа, студенттік ректор Қонысбаев Абылайға, Н.Ә.Назарбаев атындағы шәкіртақы иегері Дузбасова Айдаһаға тапсырылды.

Алғашқы құттықтау тілегі БҚМУ ректоры А.С.Иманғалиевке беріліп, студенттер мен ұстаздарға жаңа оқу жылында сәттілік тілеген ректор: «БҚМУ – Азия мен Еуропаның үздік университеттері қатарына ілікті» - деп қуантты. Ардагер-ұстаздар студенттерге ақ жол тілеп, тілеулестігін білдірді. Шәкіртақы иегерлері арасында тұрып, осындай жаңалықты естіп, жүректі мақтанш, қуаныш сезімі кернеді. «Барлық мақтау мен дәрежеге лайықтысың, киелі шаңырақ, қадамың құтты болсын!» - деп іштей тілеулес болдым.

Салтанат соңында «Қорған» квартеті «БҚМУ» әнін орындап, студенттік өзін-өзі басқару ұйымы мен шәкіртақы иегерлері оқытушылар мен ардагер-ұстаздарға гүл шоқтарын табыстады. Мерекелік бағдарлама аяқталған соң, студенттер оқу корпустарына барып, сабақ кестесі, ішкі тәртіппен танысты.

Біздің университет рухани жаңғыру процесінде өз биігінде қалады. Оған студенттеріміз мол үлес қосатынына көміл сенемін! Мерейтойың құтты болсын, алтын ұя оқу ордасы!

Назерке ТҰРАПБЕК,
Құқықтану мамандығының 4-курс студенті
Н.Ә.Назарбаев атындағы шәкіртақы иегері

Баубек Бұлқышев атындағы жас журналистер клубының жаршысы

2016 жылы қақтардың 30-ынан бастап шығады - Издаётся с 30 января 2016 года

Газет - халықтың көзі, құлағы һәм тілі.
А. Байтұрсынов

Журналист (Journalist)

№7 (18), тамыз, 2017 жыл

Ой байлығын сыйлар еңбек

Педагогика ғылымдарының докторы, профессор, білім беру ісінің қайраткері Абат Сатыбайұлы Қыдыршаевтың шешен сөйлеу мәдениетінің қағидаларын дәріптеуге арналған «Шешен сөйлей білеміз бе?» атты кітабы жарық көрді. Ғалым еңбегінің атауы астарлы ойға жетелейді, естілерді елең еткізеді. Бұлай деуіміз негізсіз емес. Өйткені тәуелсіздікке қол жеткенге дейін шешен сөйлемек түгілі, ана тілімізде сөйлеуіміз күңгірттеліп, айтарымызды қойыртпақтатып, тыңдаушыға жеткізуде мүшкіл халге ұшырадық, сөз еркіндігіне тұсау салынды. Енді бостандыққа, еркіндікке ие болған соң, ана тілімізді мемлекеттік дәрежеге көтергеннен кейін, есімізді жиып, ата-бабамыздың тілінде сөйлеуге бет бұрып жатырмыз. Зиялы ғалымдарымыз бұл бағытта орасан зор қызмет атқаруда, ана тілін қызғыштай қорғап, оны ежелгі қалпына түсіре сақтау, байыту бағытында кешенді іргелі жұмыстар жүргізілуде. Ғалым Абат Қыдыршаев аталмыш еңбегін әзірлеуде шешендік-тану саласына, ана тіліміздің бай мұрасына терең үңіліп, әлемге әйгілі шығыс, батыс халықтары сөз өнерінің қырларын екшеу бағытында дүлдүл шешендердің даналық сөздерін молынан саралаған. Жинақ құрылымында шешендік өнердің қағидалары мен аса қажетті шарттары ерекше көрсетілген.

Ғалымның пайымдауынша, шешен сөйлеу үшін қажетті шарттылық – табиғи дарындылық. Оның жайма шуағы – еркіндік. Еркіндікке негіз болатын қажеттілік – батылдық, терең ой-даналық, білім - білгірлік, тіл байлығы - сөз байлығы. Сөз – шешендік өнердің арқауы. Сөзді дүниеге келтіргенде, дамытып байытқан да – күнелтіс-еңбек, тіршілік құбылыстары. Ал сөздің ылғи дамуда болуы – заңдылық. Аталған еңбекте сөз сипатының құндылықтары ретінде сөздің әсерлігіне, мәнерлігіне, жүйелігіне, дәлдігіне, түсініктілігіне, әуезділігіне, ұйқастылығына, үндестігіне, қисындылығына, нәрлігіне, рухтылығына баса мән берілуі орынды.

Сөз сөйлеу арқылы тыңдаушыға жетеді. «Сөйлей-сөйлей шешен боласың» деудің мәні түсінікті. Тауып айтқанды шешен дейміз. Еңбек авторы шешендік өнер құндылықтарының әсерлілігін сипаттайтын шарттылықтар ретінде шешен сөз айтушының ішкі, сыртқы мәдениеті, білімі мен дүниетанымы, үні-дауыс ырғағы, сөз қисынын келтірудегі тапқырлығы, ой түбінің тереңдігіне тоқталады. Сөз айтушының келбеті, сөйлеу мәнері, тыңдата білу әдістері, шабыт шақыру, жылата да жұбата білу, иландыру қағидаларына қатысты тұжырымдарды береді. «Шешен сөзі – шебердің бізі» деп дәл айтылған. Шешеннің абыройлығы сөзін тыңдата білу, тілінің көркі сөз, өнердің көркі тіл екендігін, сөзбен тыңдаушысын баурап-балқыта құштарландыра білуі сынды жайттарды шешендіктанушы ғалым Абат Қыдыршаевтың өз еңбегінде жеткізе тізбектеуі қуантады.

Өткір сөзсіз билік те дәрменсіз, сырға, қисынға толы сөзсіз ән де айтылмайды, өнердің де қыры ашылмайды. Сөзсіз білімге де, ғылымға да жол жабық. Түсінікті, дәйекті сөзсіз қолбасшылық та дәрменсіз. Олай болса сол сөзді сөйлей білу басшыға да, қосшыға да, сарбазға да, әскербасшыға да, ақынға да, елшіге де ауадай қажет. Саясат та сөз арқылы дегеніне жетеді. Осыдан он ғасыр бұрын өмір сүрген ақылман, атақты «Қауыснама» еңбегінің авторы Кей-Қауыс патша өзінің ұрпақтарына: «Ей, перзентім, егер ақын болғың келсе, ақылды бол. Сөзің тілге жеңіл, көңілге қонымды болсын. Түсінуге қиын, қисынсыз сөздерді қолданудан сақтан, өзіңе түсінікті болғанмен, өзгелерге түсініксіз ауыр сөздерді пайдаланба», - депті. Ал ХХІ ғасырда ғалым Абат Сатыбайұлының да кредосы тап осындай мағынада, кітабының да желісі осындай тұжырымдардан құрылған. Шешендік қағидаларын дәріптеуде, оның өмір тәжірибесінде өзектілігін дәлелдеуде ғалым қажетті тұжырымдарды, түйінді ұғымдарды Конфуцийден де, Ибн-Синадан да, М.Т. Цицероннан да, Сырым бабамыздан да, Әйтеке биден де, Абайдан да, Қадыр Мырзалыдан да, Әбіштен де, Мәтжан Тілеужановтан да алып

ақылмандыққа толы сөйлей білудің арналы қағидаттарын айқара ұсынған.

Бізді ойламай сөйлегеннің ауырмай өлетінін айтқан қазағымның шешендік өнерді өрнектеудегі мұра- байлығы қуантпай қоймайды. Жиренше шешен, Асан қайғы, Бұхар жырау сынды ел дүлдүлдері өз алдына, өзімізбен бірге өмір сүріп, шешендік сынды ұлттық құндылықты мізбақпай дәріптеп жүрген ғалым-педагог Абат бауырымыздың өзі де батыл да еркін сөзімен, мәнерлі де жарасымды үнімен, көтеріңкі де жұғымды дауыс тонымен өз ойларын айқын айтуы қандай жарасымды. Әрқайсысы өз дәуірінде сөзбен хан алдында да, қолбасшы алдында да, тыңдаушылары - қара халық, оқушы-шәкірттері алдында да тыңдаушысын сендіре, иландыра, ойлаңта келе абырой асырған, бедел биіктеткен елтұтқалары.

Осыдан екі ғасыр бұрын поляк жиһангері Адольф Янушкевич Абайдың әкесі, атақты би Құнанбайдың табиғат берген кесек ақыл, ғажайып ес, жүйрік тіл иесі екендігін естіп, тыңдап, көріп, қара қылды қақ жарған би, өнегелі мұсылман, от ауызды орақ тілді шешен екендігіне есі кетіп таңғалып, осындай ұлды дүниеге келтірген қазақ халқына бас иіп: «Сонда бұлар тағы, жабайылар болғаны ма, бүкіл болашақтан мақұрым қалған, маңдайына түкке тұрғысыз бақташы болудан басқа ештеңе жазылмаған халық осы болғаны ма? Жо-жоқ! Имандай шыным, Төңірім бойына осыншама қабілет дарытқан халық цивилизацияға жат болып қалуы мүмкін емес. Құнанбайдың рухы қазақ даласында аспанға

Мерей

Қ у т т ы қ т а у !

Ағарту саласындағы, ғылым ісіндегі көп жылғы қажырлы адал еңбегі үшін ұстазымыз Қыдыршаев Абат Сатыбайұлының «Қазақстан Ұстазы» (Алматы) қоғамының мүшесі ретінде қабылданып (бүгінгі таңда республикалық «Қазақстан Ұстазы» қоғамының үздік ұстаздардан құралған 15 мың мүшесі бар), «Қазақстан ғалымы» медалімен марапатталуымен құттықтаймыз (№0703 / 10488 куәлік. Берілу мерзімі: 24 маусым 2017 жыл). Профессор Абат Сатыбайұлына саушылық, шығармашылық толағай табыс тілейміз.

Ақ тілекпен, шәкірттері – М.Өтемісов атындағы БҚМУ-дың 2017 жылғы түлектері атынан, Нәзік Нұрболатқызы Ғазез, Ақбаян Мұратқызы Таймұқанова, Мәлдір Сәбитқызы Латифова, Асыл Алмабекқызы Укиева

Ата-ана алғысы

Құрметті Абат Сатыбайұлы!

Ұстаз - ерқашан да адамзаттың ең бір асыл перзенті ғана емес, табиғат бойларына ақыл мен төзім, іскерлік пен парасаттылық дарытқан абзал да ардақты ізгілік иесі.

Сіз өз мамандығыңыздың мәртебесін апасартпай, саналы ғұмырыңызды ұстаздық жолға арнаған, талай игі істердің белесін біліктілікпен бағындырған ұлағатты ұстаз, іскер маман ретінде студенттерге, яғни, біздің балаларымызға жылылық нұрын, қуаныш шапағатын, әкелік мейірімді сыйлай білдіңіз. Рахмет Сізге! Сіздің мерейіңіз үстем, мәртебеңіз биік, денсаулығыңыз мықты болғай! Ырыс-несібеңіз ортаймасын, жаныңыз қартаймасын, отбасы-ңыз аман, төңірегіңіз түгел болсын!

Ізгі ниетпен, ата-ана Медетов Мұрат Таймұханұлы, Рысмағамбетова Айәул Қазиханқызы

Ақтөбе облысы, Мұғаджар ауданы, Қандыағаш селосы 2017 жыл, 29 маусым

көтеріліп, жарқырап сөйле шашатын балады», - депті. Айтқаны келді сабаздың! Құнанбайдың ұлы халқының ұстазы атанған дана Абай сөз қадірін аспандатты емес пе. Сөз сұлтандары Жамбыл, Ғабит, Тайыр, Жұбан, Бауыржан, Зейнолла, Әбіш, Қадыр, Фариза, Мұқағалипар келді емес пе дүниеге. Бөрекелді! Бұлардай сөйлейтіндер қатары егемендік тұсында қаулап өсіп келеді. Құйтақандай Жамбыл бала дүниенің есігін ашты. Таңдайы тақылдап, сырлы сөздерді тізбектеткенде ауыз аша тыңдап қаламыз...

Қысқасы, ғалым Абат інімнің шешендік өнер, сөз өнері туралы талай еңбектері бірінің артынан бірі жарық көруде. Білетінім, автор «Шешен сөйлей білеміз бе?» жинағының жалғасы ретінде «Шешен сөйлеймін десең...» еңбегін баспаға әзірлеп жатқаны. Иә, профессор Абат Сатыбайұлы – алғашқы кезекте педагог. Оның жас ұрпақты сөз сөйлеу өнеріне баулудағы өтімді өткір сөзі, тиімді тылсым үні, мүлтіксіз мүдереіссіз сөз тізбектері – шешен сөйлеудің үздік үлгісі. Баули түс, інім, жастарды шешен сөйлей білуге! Сонда кітабыңа берген атаудағы сауалға жауап аласың көшікпей. Шешен сөйлеу қазағымның қанында бар. Сол бал бұлақтың көзін ашуға қызмет етсін абыройың!

Жайсаң Ақбай,

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің құрметті профессоры, мәдениеттанушы ғалым

«Журналист» («Journalist») жаршысының жауапты редакторы – А.С.Қыдыршаев, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі

МАХАМБЕТ

(Голос Махамбета - Makhambet's voice)

дауысы

№7 (32), тамыз, 2017 жыл

Ереуіл атқа ер салмай,
Егеулі найза қолға алмай,
Еңку-еңку жер шалмай...
Ерлердің ісі бітер ме?!

Пока не оседлан боевой конь,
Пока копье не сожмет ладонь,
Пока не продолжен тернистый путь...
Разве одержишь победу, Герой!

Махамбет

2013 жылы мамырдың 24-інен бастап шығады - Издаётся с 24 мая 2013 года

Ізденіс — табыс көзі

Ғылым туралы толғаныс

Ғылым - өмірдің өзі.

Ермек Жеменей, журналист

Наука имеет над нами власть, потому что этого хочет общество, в котором мы живем.

Раймон Арон (1905-1983), француз әлеуметтанушысы

Ғұмыр - келте, ал ғылым - мәңгілік.

Ермек Жеменей

Работа мысли, поиски идей, мирная созерцательность науки дарят нам неизъяснимые наслаждения, не поддающиеся описанию, как все то, что связано с деятельностью разума, неприметной для наших внешних чувств.

Оноре Бальзак (1799-1850), француз жазушысы

Научные занятия сообщают нечто волшебное всему, что нас окружает.

О. Бальзак

Истинная наука может опираться только на опыт, на наблюдения и на достойные веры показания очевидцев.

Валерий Брюсов (1873-1924), орыс ақыны

Наука, поскольку она не ремесло, не изобретение удобств жизни, а занята открытием законов природы, - есть удовлетворение жажды деятельности мысли.

В. Брюсов

Основная цель всякой науки — твердо установить ряд простейших, удобопонятных и утешительных истин.

Максим Горький (1868-1936), орыс жазушысы

Наука не имеет притязаний проникнуть в сущность вещей. Наука знает только соотношения явлений, умеет только сравнивать их и сопоставлять. Наука не может рассматривать никакой вещи без ее отношения к другим. Выводы науки — это наблюдения над соотношениями вещей и явлений.

В.Брюсов

С помощью науки можно достичь самого приятного положения в обществе — заставить себя уважать, ничем ради этого не поступаясь.

Жорж Санд (1804-1876), француз жазушысы

Ғалым немен айналысса да, нәтижесі қашан да қаруға айналады.

Ермек Жеменей

Окунитесь в науку, и пусть люди неспособные гоняются за наслаждениями. Они не найдут их там, где ищут, а вы найдете их там, где они действительно есть — в спокойной совести и в развитии ваших высоких способностей.

Жорж Санд

Ғылыми жұмыстың құндылығы - оның қысқа да нұсқа тиімді баяндалуында.

Ермек Жеменей

Будущее человечества — в завоеваниях разума, вооруженного наукой.

Эмиль Золя (1840-1902), француз жазушысы

Наука подобна красивой, сварливой женщине. Если хочешь общаться с ней, то надо беспрестанно ссориться.

Исаак Ньютон (1643-1727), ағылшын ғалымы

Научные идеи проясняют наш дух и улучшают нашу жизнь. В то же время наука вытесняет позитивные достижения более ранних эпох и вследствие этого лишает нашу жизнь многих возможностей.

Пол Карл Фейерабенд (1924-1994), американ философы

Человека, всецело преданного науке, не должны отвлекать мелочи практической жизни.

Гюстав Флобер (1821-1880), француз жазушысы

Наука — самое важное, самое прекрасное и нужное в жизни человека, она всегда была и будет высшим проявлением любви, только ею одною человек победит природу и себя.

Антон Чехов (1860-1904), орыс жазушысы

Наука не является и никогда не будет являться законченной книгой. Каждый важный успех приносит новые вопросы. Всякое развитие обнаруживает со временем все новые и более глубокие трудности.

Альберт Эйнштейн (1879-1955), неміс физигі

Наука подтверждает наши ошибочные представления.

Станислав Ежи Лец (1909-1966), поляк ақыны, афорист

Наука, как и добродетель, сама себе награда.

Чарлз Кингсли (1819-1875), ағылшын жазушысы

Науку часто смешивают с знанием. Это грубое недоразумение. Наука есть не только знание, но и сознание, т.е. умение пользоваться знанием как следует.

Василий Ключевский (1841-1911), тарихшы

Наука — это организованное знание.

Герберт Спенсер (1820-1903), ағылшын философы

Наука — это систематическое расширение области человеческого незнания.

Роберт Гutowский

Естествоиспытатели открывают всего лишь то, что есть, а гуманитарии — даже то, что могло бы быть.

Болеслав Пашковский, поляк журналисті

Радости естествоиспытателя: задираť юбки природе.

Жан Ростан (1894-1977), француз биологы, жазушы

Всякая точная наука основывается на приближительности.

Бертран Рассел (1872-1970), ағылшын философы, математик

Даже авторитеты не в силах помешать прогрессу науки.

Лешек Кумор, афорист

Ум и наука подчиняются моде столько же, сколько сережки и пуговицы.

Денис Фонвизин (1745-1792), комедиограф

Когда науке не хватает аргументов, она расширяет свой словарь.

Жак Деваль (1894-1969), француз комедиографы

Три стадии признания научной истины: первая — «это абсурд», вторая — «в этом что-то есть», третья — «это общеизвестно».

Эрнест Резерфорд (1871-1937), ағылшын физигі

В науке слава достается тому, кто убедил мир, а не тому, кто первым набрел на идею.

Фрэнсис Дарвин (1848-1925), британ биологы

В науке, как и в спорте, важно участие, а не результат.

Ратмир Тумановский

Фундаментальные исследования — это то, чем я занимаюсь, когда я понятия не имею о том, чем я занимаюсь.

Вернер фон Браун (1912-1977), неміс конструкторы

Фундаментальные исследования — примерно то же самое, что пускать стрелу в воздух и там, где она упадет, рисовать мишень.

Хоумер Адкинз, американ ғалымы

Никакая наука не может научить людей, как им жить, или преподаť обществу, как оно должно быть организовано. Никакая наука не сможет предсказать человечеству его будущее.

Р. Арон

Наука, внушающая нам столько гордости, даже если она дополнена ответами на все вопросы, регулярно ей задаваемые, оставляет нас в конце концов в незнании.

Жорж Батай (1897-1962), француз жазушысы

Наука лишь вносит порядок в хаос ложных представлений и размещает их по рангам, делая возможным, облегчая их узнавание, но не познание.

В.Брюсов

Истинная наука не имеет ничего общего с нуждами повседневной жизни. Истинная наука имеет одну цель — возвысить душу до созерцания божественного.

В.Брюсов

Наука не ограничивается накоплением знаний, но стремится всегда к их упорядочению и обобщению в научных гипотезах.

Сергей Булгаков (1871-1944), орыс философы, теолог

Наука — знание условное, безусловное же знание дается чувством.

М.Горький

В науке, морали, политике нет ни добра, ни зла, нет ничего, кроме доказанных явлений и приобретенных познаний.

Александр Дюма-әкей (1802-1870), француз жазушысы

Наука не может быть виновата. Виноваты только те люди, которые плохо используют ее достижения.

Фредерик Жолио-Кюри (1900-1958), француз физигі

Наука — это пропасть, спускаться в которую надо с большой осторожностью.

Жорж Санд

Истина и ложь соотносятся в науке как настоящее и прошлое.

Георг Зиммель (1858-1918), неміс әлеуметтанушысы

Научные поиски истины и есть тот единственный высший идеал, к которому должен стремиться человек.

Э.Золя

Наука не откровение. Она движется вперед, в ногу с человечеством, и даже одни эти усилия приносят ей славу.

Э.Золя

Вся цель науки — дойти сознательно до того, что молодости дается даром.

Иван Тургенев (1818-1883), орыс жазушысы

Настоящие ученые и законченные карьеристы две враждебные армии, вечно воюющие между собой в цитадели науки.

Митчел Уилсон (1913 ж. туған), американ жазушысы

Отличительное свойство науки — ее способность предрекать.

Анатоль Франс (1844-1924), француз жазушысы

Искусство — это «я», наука — это «мы».

Клод Бернар (1813-1878), француз физиологы

Всякая наука есть предвидение.

Герберт Спенсер (1820-1903), ағылшын философы

Наука не отвечает на все вопросы, зато помогает понять бессмысленность многих из них.

Хенрик Ягодзиньский (1928 ж. туған), поляк сатиригі

Науки нет, есть только науки.

Николай Бердяев (1874-1948), орыс философы

Нет прикладных наук, есть только приложения науки.

Луи Пастер (1822-1895), француз ғалымы

Социология — это наука с максимальным множеством методов и минимальными результатами.

Анри Пуанкаре (1854-1912), француз физигі

Человек работал умно, работал и вдруг почувствовал, что стал глупее своей работы.

Василий Ключевский

Эта книга умнее меня самого.

Станислав Лем (1921 ж. туған), поляк жазушысы

Өзірлеген **Абат ҚЫДЫРШАЕВ**, п.ғ.д., профессор

«Махамбет дауысы» жаршысының жауапты редакторы —
А.С.Қыдыршаев, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі

100-дің бірі – Жайық қаласы

Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің оқытушысы, тарих ғылымдарының кандидаты Мұрат Қалменов көне қала орнында өз студенттерімен бірге қазба жұмысын жүргізіп жатыр екен. Қуанышты хабарды ғалым осы жерде естіген.

«Егемен Қазақстан» – Жайық (Теке) қаласының орны 2001 жылы кездейсоқ анықталған. Әу баста бұл жерде Өлкей Марғұлан атындағы археология институты, кейін Батыс Қазақстан облыстық тарих және археология орталығы мамандары қазба жұмыстарын жүргізді.

Бұл аумақтан қыш күйдіретін бірнеше пеш, ортағасырлық монша, тұрғын үйлер, бірнеше кесене орындары табылып зерттелді. Өткен жылы біздің БҚМУ-де археологиялық қазба жұмыстарын жүргізуге рұқсат беретін лицензияға ие болған едік. Міне, биыл университеттің тарих мамандығына оқитын 12 студентімен бірге шағын қазба жұмыстарын жүргіздік. Аумағы кішкене жердің өзінен табылған жәдігерлер ерекше құнды, көп мөлiмет берiп тұр, – дейдi Мұрат Дабылұлы. Бір апта уақыт ішінде 5 шаршы метрлік екі орыннан керамикалық ыдыстардың сынықтары, глазурлы қаптама, ұршықтастар, моншақтар, т е м і р ж ә н е с ү й е к б ұ й ы м д а р табылған. Мұрат Қалменов табылған заттардың әрқайсысын қысқаша сипаттап шықты.

– Қыш құмыра, ыдыс сынықтары көп шықты. Бәрі де ортағасырлық кезеңге жатады. Олардың көпшілігі кәсіпшілік жолмен, арнайы станокта жасалғаны байқалады, дөрекілеу, қолдан жасалғаны да кездесті. Табылған жәдігерлердің бәрін біз университетіміздің археология музейіне тапсырамыз. Бұйырса қазба жұмыстарын келер жылы да жалғастыруымыз керек, – дейді археолог.

Қазба жұмыстарына 12 студент қатысуда. Теориялық білімін практикада сынап көріп, ғылыми жаңалықтың дәл ортасында жүру олардың өзіне де өте қызықты.

– Мен мына жердегі Круглоозерный кентінде тұрамын. Тарих мамандығының 4-курсында оқып жүрмін. Археологиялық қазба жұмыстары қалай жүргізілуі тиіс, табылған жәдігер қалай сақталады, археологтардың жауапкершілігі деген сезімді өз бойымыздан өткізіп жатырмыз, – дейді Сұлтан Сағынтаев.

Ортағасырлық Жайық (Теке) қаласының орнын ашық аспан астындағы мұражай жасау идеясын осыдан бірер жыл бұрын Батыс Қазақстан облыстық тарих және археология орталығының директоры, профессор Мұрат

Сыдықов көтерген болатын. Ортағасырлық Жайық қалашығы маңындағы Желтау биігінен пішімі мен құрылымы белгілі Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің үлгісіне келетін бірнеше ғимарат орны да табылды. Мұның бәрін кешенді зерттеу, халық игілігіне айналдыру – болашақтың еншісінде тұр. Өңір тұрғындары ортағасырлық Жайық қаласының «Қазақстанның жалпыұлттық 100 киелі нысаны» тізіміне енуі қуана қабылдап, тарихи

ескерткішті көптің көзайымына айналдыратын күнді асыға күтеді.

Қазбек ҚҰТТЫМҰРАТҰЛЫ
Егемен Қазақстан
21 тамыз 2017 жыл

Мен-өлеңшім, мені біреу іздесе...

Ақжайық елінің поэзия әлеміне Жұбан Молдағалиев, Фариза Оңғарсынова, Қадыр Мырза Әлі сынды қара сөздің хас зергерлерін тарту еткені баршамызға аян.

“Артта қалды қанша сапар, із неше, Мен өлеңмін! Мені біреу іздесе” деп жырлаған, Фариза салған ізбен поэзия көкжиегіне қанат қаққан замандас қыз-бойжеткендеріміздің арасында өзіндік лебі бар, сыршыл да әсерлі өлеңдер - Айкөркем Зинелова есімді ару қыздың қаламынан шыққан туындылар. Өлеңдерімен Ақжайық жастарына “Көркем Жәнібекқызы” деген атпен таныс бойжеткен 1997 жылы Атырау облысында дүниеге келген. Бүгінде М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті филология факультетінің 4-курс студенті. Республикалық, облыстық, қалалық жыр мүшәйраларының жүлдегері.

-Айкөркем, поэзия әлеміне қалай келдіңіз? Жалпы ақындық бойыңызға кімнен дарыды?

-Поэзия әлеміне дейсіз бе? (күлімдеп) Мектеп оқып жүрген тұста, нақтырақ айтсам 7-сыныпты бітіргенімде, мені есіріп, осы күнге дейін жеткізген өжем дүниеден озды. Сол кісі қайтқаннан кейін өлеңге әуес боп, өлең шығара бастадым. Жалпы өзіміздің тұқымымызда әкемің ағалары, үлкен аталары өлең шығарған. Солардан дарыған шығар деп ойлаймын...

-Алғаш өлеңіңізді жазуға не түрткі болды және жазған сәтте неше жаста едіңіз?

-Айтып өткенімдей, 7-сыныпты бітіргенімде, қателеспесем 13 жасымда аяулы өжемнен айырылған соң, бұл жағдай маған қатты тиген еді. Алғашқы жазылған өлеңдерімнің барлығы дерлік өжеме арналып шығарылды. Ең алғашқы өлеңімнің аты “Келмейсің қайтып, қайтейін” болды.

-Қазірде екі сөздің басын қосқанына дән риза, өздерін «ақын» санап жүрген жандар аз емес. Шын ақынның бойынан қандай қасиеттер табылу керек деп ойлайсыз? Жалпы кез келген адам ақын бола ала ма?

-Өрине, кез келген адамнан ақын шығуы екіталай деп ойлаймын. Ақын болу үшін талап керек, талант керек. Өкенің қанымен, ананың сүтімен дарыған дарын керек. Арынды, дарынды, қаламы қарымды ақын болып қалыптасу үшін ең алдымен көп кітап оқып, сөздік қорды мейлінше арттыру қажет деп айтар едім; сосын ойыңды

қай жерде де ашық, анық айта алатындай сенім керек, менің ойымша, сезім керек! «Мұңсыз өлең – дымсыз өлең» демекші, өлеңге түрткі болатын – іштегі жан-айқай, көңілдегі нәзік мұң, жібектей сезім. Осылар болмаса, оқырманға әсер ететіндей өлеңнің шығуы екіталай. Сондықтан бір жағдайды басыңнан өткізіп, сезініп, түйсініп шығарған өлеңнің қашан да алар орны биікте болмақ.

- Бір жазбаңызда ақындардан Жұматай Жақыпбаевты үлгі тұтамын деген едіңіз. Неліктен деген сұрақ туындап отыр, жалпы Жұматайды өзгелерден ерекшелендіретін не?

- Жұматайда әркімде кездесе бермейтін адалдық бар, өлеңінде нәзіктік бар, өлең жазу техникасы да мықты! Мені шабыттандыратын да көбіне Жұмекеңнің Ләйләға арнап жазған жыр жолдары. Жай ғана оқып отырып-ақ үлкен тебіреніске түсесің, жаңа бір туынды жазуға шабыт аласың. Мен ғашықпын! Жұматайға да, Жұматайдың өлеңіне де ғашықпын! Өзім сүйер азаматтың да тап сол кісідей болғанын қалар едім. (күлімсіреп)

-Өлеңдеріңізді көбіне қай уақытта жазсыз және осы уақытқа дейін қанша өлең жазылды?

-Бұрын қатаң қалыптасқан қағидамен өлең-дерімді тек қана түнде жазатынмын, ал қазірде көбіне түсте жазатын болыппын. Өлеңдерімнің барлығын міндетті түрде күнделігіме түртіп, жазып жүремін. Қателеспесем, шығарған

өлеңдерімнің саны қазір 170-180-дей болып қалды-ау...

-Поэзияда жас ақындардан кімдерді мойындайсыз?

-«Жасақындар» демей-аққояйын... Поэзияда өз шыңдарын бағындырған Айжан Табаракқызы, Бақытгүл Бабаш, Танагөз Толқынқызы, Құралай Омар деген ақын қыздарды мойындаймын және үнемі шығармашылықтарынан хабар алып отырамын. Нұртас Тұрғанбек, Нұрбол Ибраев, Абылайхан Жұмашев сынды жас ақын азаматтармен шығармашылық байланыстамын. Жазған өлеңдеріммен бөлісіп, түзететін жерлерінен сабақ алып, ал егер ұнаса, баталарын алып жүремін.

-Ақындық жолда қандай жетістіктерге жеттіңіз? Өлеңдеріңізді жинақтап, жыр-жинақ қып шығару ойыңызда бар ма?

-Өрине жинағымды шығарып, таратсам, өзін секілді жанашырларым мен достарымның ықыластарына бөленіп, пікірлерін білсем бе деймін. Ал жетістіктер жайына келсек, облыстық жарыстардың жеңімпазы атандым, мәселен Махамбет оқуларында «Тартынбай сөйлер асылмын» айдарында 1-орынды иелендім, Ж. Молдағалиевтің туған күніне орай өткізілген «Мен –қазақпын» мүшәйрасында 3-орын, Садық Шөкелұлының 90 жылдығына орай өткізілген мүшәйрада 3-орындардың жеңімпазы болдым. Университет қабырғасында да болатын байқаулардан қалыс қалмауға

тырысамын, мысалы тіл апталығында «Қайран қазақ»өлеңіммен ең алғаш көзге түсіп, 2-орын алғаным бар, сонымен қатар тәуелсіздік күніне орай өткізілген мүшәйрада 2-орынды иелендім.

-Сұхбатыңызға рақмет. Қаламыңыз ұшала түсіп, бағындыра асуларыңыз көп болсын!

P.S: Көркем қыздың көркем жырларымен сусындағыңыз келсе, ВКонтакте әлеуметтік желісіндегі vk.com/aikorkemz сілтемесіне өтсеңіз болады.

Сұхбаттасқан:
Алтынгүл ДАУЛЕТБАЕВА,
фил-32

ҚОЛЖАЗБАЛАР АВТОРЛАРЫНА КЕРІ ҚАЙТАРЫЛМАЙДЫ. ДЕРЕКТЕРДІҢ ДӘЛДІГІ ҮШІН АВТОР ЖАУАПТЫ. ЖАРИЯЛАНЫМ АВТОРЛАРЫНЫҢ ПІКІРЛЕРІ РЕДАКЦИЯ КӨЗҚАРАСЫН БІЛДІРМЕЙДІ.

МЕНШІК ИЕСІ:

**Махамбет Өтемісов атындағы
Батыс Қазақстан мемлекеттік
университеті.**
Газет айына бір рет шығады.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 14.06.1995ж. тіркеліп, тіркеу туралы нөмірі №11390-Г куәлігі берілген.

ҚР Байланыс және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитетінің келісімімен мерзімді баспасөз басшылардың және (немесе) ақпарат агенттіктерінің 10.12.2012ж. қайта есепке алу туралы №13213-Г куәлігі берілген.

Таралымы 800.

РЕДАКТОР:

Назар Каленович КУАНГАЛИЕВ

ТИЛШІЛЕР:

Сая ДУЙСЕНБАЙ,
Айша КЕМЕШОВА, Аққенже БЕРКЕНОВА

Корректор: Ақзия Адилевна НИЯЗГАЛИЕВА

БЕТ ҚҰРУШЫ & ДИЗАЙН:

Асель АБДУЛЛИНА

ФОТОСУРЕТ:

Рафхат ХАЛЕЛОВ, Оқу теледидары және графикалық жобалау зертханасы

Газет Редакциялық баспа орталығында теріліп, беттелді. «Полиграфсервис» ЖШС баспаханасында басылды. Мекен жайы: Орал қаласы, Л.Толстой көшесі, 27/3. Тел.:50-41-46

Мекен-жайымыз: 090006, Орал қ., Достық даңғылы, 162, тел.: 50-94-45. Біздің сайт: www.wksu.kz, e-mail: orken@wksu.kz